

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philosophistæ Seu Excerpta Pauca Ex Multis Libris, Thesibus, Dictatis Theologicis

[S.l.], [ca. 1692]

1687. Collegium Moguntinum sub P. Haan.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39173

ANNO 1687. PATER HAAN *Societatis Iesu S. Theol. Doctor & Professor in universitate Moguntina, hæc* 1687.
habet in Tractatu de Deo Uno & Trino, Disp. 2. Sect. 2.
 §. 3. an de Dei existentia dari possit ignorantia invincibilis.

Ex dictis, *inquit*, patet, Deum existere esse notum quoad se. Suppono etiam ex dicendis, Dei existentiam posse demonstrari evidenter saltem moraliter: Unde quæri potest, an invincibiliter ignorari possit Dei existentia. Pro quo

Nota 1. Ignorantia invincibilis alicujus dicitur illa quæ humanâ diligentiam nequit superari. Est duplex, alia Physicè, quam homo nullâ diligentiam possibili potest superare. Alia moraliter, quam homo vincere non potest per adhibitam diligentiam quam tenetur adhibere, licet posset superare, si adhiberet majorem diligentiam quam eam ad quam tenetur. Ex quo patet quid sit ignorantia moraliter vincibilis. Hæc duplex est; alia inculpabilis, quando scilicet homo non advertit esse obligationem inquirendi veritatem. Alia est culpabilis, quando homo advertit obligationem inquirendi veritatem, & non inquitit.

Nota 2. Ignorantia alia est positiva, quæ est error positivus, quo quis judicat & dicit: *non est Deus*. Alia est negativa, & est sola negatio cognitionis Dei; ita ut quis non dicat positivè Deum non esse, sed tantùm non habeat agnitionem Dei. Ignorantia positiva potest provenire vel à ratione intrinseca, quæ suadeat Deum non esse, vel ab extrinseca, v. g. Instructore docente non esse Deum. Utraque ignorantia positiva & negativa potest concipi esse brevi, vel longo tempore, in homine stupido, vel ingenioso ad determinanda certa ab incertis.

Nota 3. Certum videri primò posse dari ignorantiam invincibilem, saltem ad tempus, in homine rudi;
 pro-

provenientem ab extrinseco Instructore Atheo. Ita Quirios Tract. 2. Disput. 13. num. 15. Ratio est: potest dari ignorantia invincibilis aliarum veritatum eò quòd instructio proveniat ab extrinseco: Ergo etiam hujus veritatis: *Deus est*. Tunc enim creditur, & invincibiliter ignorabitur, sicut cum parochò creditur dicenti esse quatuor personas.

Certum est 2. dari posse ignorantiam vincibilem Dei. Talem habent athei, & impii, eo quod veritatem vel supprimant vel non indagant.

Certum est 3. posse infidelibus aliquando ad longum tempus non dari cogitationem de Deo, etiamsi antecedenter sciant Deum esse, nec de hoc procedit quæstio, nec etiam quæritur, an fieri possit, ut fidelis saltem grave peccatum committat, & tamen de Deo nihil cogitet, solutio spectat ad tractatum de peccatis. Etiamsi id asseras, non obstat nostræ quæstioni quæ est, an possit dari ignorantia invincibilis positiva ex principio intrinseco; & negativa, saltem ad breve tempus, & de prædicato Dei propriè ut explicavi §. 1. hujus Sectionis: *Notandum 3.*

Triplex est sententia. 1. Docet non posse dari ignorantiam invincibilem in quocumque homine etiam ad breve tempus. Ita Thomistæ conformiter ad suum principium quo tenent obligati hominem primo instanti rationis se ad Deum convertere. Talis autem obligatio non potest consistere cum invincibili Dei ignorantia. 2. Tenet posse etiam in rudioribus ad longum tempus, & per totam vitam stare ignorantiam Dei invincibilem. Ita Medina. 3. ait hominem posse, ubi ad rationis usum pervenit, ad breve tempus, non tamen diu, ignorare invincibiliter. Ita Lugo.

Dico primò, Non potest dari positiva ignorantia invincibilis Dei in quocumque homine, etiam ad breve tempus, ex principio intrinseco. Est communis, prob. &c.

Dico 2.

Dico 2. In homine rudi videtur etiam ad longum I I I.
PARS.
tempus dari posse invincibilis ignorantia Dei negativa, Ita Quiros. Ratio est, quia existentia Dei non est nota per se quoad nos. Ergo ut innotescat, requiritur discussus. Atqui potest fieri ut homo rudis & stupidus hunc discursum non habeat. Ergo &c. Minor prob. Tum quia potest fieri ut homo sit tam stupidus ut faciliores veritates, licet ab instruente doceantur, non assequatur: tum quia existentia Dei est à sensibus valde aliena, & connexio Dei cum creaturis, per quam devenitur in cognitionem Dei, non est ita obvia. Et licet exurgat aliquando cognitio de primo aliquo principio, potest fieri ut sit tam confusa, ut homo eam vel vix advertat, vel non cogitet de obligatione inquirendi. Ergo ignorantia erit invincibilis.

IDEM. P. HAAN in Tractatu De Virtute & Sacramento Pœnitentiæ, sect 2. De Objecto materiali §. 1. Quodnam sit objectum Pœnitentiæ quoad actus fugæ & odii.

Quæres 2. *inquit*, an peccatum mortale sit objectum materiale Pœnitentiæ, quod ita est commissum, ut advertens quidem esse contra rectam rationem, vel naturam rationalem ut talem, ignoraretur tamen invincibiliter esse offensam Dei. v.g. si furatus esses summam notabilem advertens esse grave damnum proximi, & esse id furtum contra rectam rationem, invincibiliter tamen ignores esse offensam Dei, an id furtum sit materia pœnitentiæ. An tale peccatum mortale sit possibile, non determino; spectat enim ad tractatum de peccatis.

Sed quidquid sit de ea possibilitate, respondeo ad quæstionem, tale peccatum non esse materiam Pœnitentiæ. Ratio est, quia suppositâ invincibili hac ignorantia, Deus non fuisset offensus, Ergo de eo peccato per pœnitentiam dolere non posses. Patet consequentia, nam pœnitentia dolet de peccatis. ut
sunt

III.
PARS.

sunt offensa Dei. Ergo ubi non est offensa Dei, nec Deus offensus est, non est locus pœnitentiæ. Probatur Antecedens primi enthimematis: nullo modo nec implicite, nec explicitè, nec formaliter, nec virtualiter fuisset cognitum esse contra Deum, ut supponitur. Ergo per id Deus non fuisset offensus. Probatur Consequentia: malitia, quæ in peccato invincibiliter ignoratur, non committitur; nihil enim volitum quin cognitum. Ergo quod invincibiliter ignoratur esse offensa Dei, non est offensa Dei, nec eo Deus offenditur. Confirmatur. Pœnitentia est virtus ad alterum, scilicet Deum, cui intendit satisfacere ut deleatur peccatum quo offensus est. Ergo si Deus offensus non est, pœnam exigere non potest, nec erit quod deleat pœnitentia. Idem dicendum de peccato purè Philosophico, quod fieret cum invincibili ignorantia.

Instabis; Tale peccatum mereretur pœnam æternam, Ergo de eo posset doleri. Respondeo negando Antecedens, non enim esset formalis offensa Dei, adeoque non solveret amicitiam cum Deo. Ergo non est ratio cur Deus id puniret pœnâ damni vel sensûs æternâ. Licet autem tale peccatum non posset retractari, ut Dei offensa, adeoque non caderet sub Pœnitentiam, ut hæc nunc sumitur, tamen potest retractari, ac de eo doleri ut opponitur rectæ rationi.

COLLEGIUM CAMBERIENSE.

1689.

PATER SURRE in Camberiensis Societatis Collegio Theologia Professor anno 1689. eodem nimirum quo primùm denunciatum est impium Philophismi dogma, hoc ipsum tradebat discipulis suis ea perspicuitate ac fiducia qua major desiderari non possit. Hæc scilicet habet in tractatu de peccatis.

ARTICULUS VI. An divisio peccati in Theologicum & Philosophicum sit bona?

Dico

Dico peccatum Philosophicum est possibile; ideo- I I I.
que prædicta divisio est bona. PARS

Probatur primò Non repugnat ignorantia invincibilis Dei saltem pro aliquo instanti, & præsertim in barbaris, & aliunde simul cum illa ignorantia potest componi dictamen rationis & fieri aliquid contra tale dictamen. Atqui tunc committeretur peccatum Philosophicum, quod est actio perpetrata contra dictamen rationis sine advertentia ad legem divinam prohibentem talem actionem. 2. Verisimile est dari de facto peccata Philosophica: ergo talia peccata sunt possible. Probatur antecedens. Aliqui homines, inter barbaros præsertim, sunt ita hebetes, ut credibile sit illos non statim post acquisitum usum rationis cognoscere Deum: quo tempore possunt mentiri, & de facto mentiuntur contra dictamen rationis. Ergo dantur de facto peccata Philosophica.

Dico 2. Peccatum Philosophicum non est peccatum mortale, hoc est dissolutivum amicitiae Dei, dignum pœna æterna, & privatione gratiæ Dei; potest tamen esse peccatum grave ratione materiæ seu subjecti.

Probatur prima pars. Ideò peccatum quod dicitur mortale est dissolutivum amicitiae Dei, dignum pœna æterna, & privatione gratiæ habitualis, quia committitur cum advertentia ad Deum prohibentem sub pœna gravis indignationis, quæ cum perfecta libertate committitur. Atqui peccatum Philosophicum sine tali advertentia committitur. Ergo &c.

Probatur 2. pars. Per peccatum grave ex parte materiæ & subjecti illud intelligitur quod commissum cum advertentia ad prohibitionem Dei esset mortale. Atqui multa sunt peccata Philosophica quæ si committerentur cum advertentia ad prohibitionem Dei essent mortalia, ut patet in adulterio & homicidio commissis sine advertentia ad prohibitionem Dei. Ergo peccatum Philosophicum potest esse grave

I I I.
PARS.

grave ex parte materiæ & subjecti, quamvis possit non esse grave per contemptum gravis indignationis Dei, quod convenit soli peccato mortali.

Dic 3. Quodlibet peccatum Philosophicum est minus quocumque peccato veniali Theologico.

Probat. Peccato Philosophico offenditur creatura tantum. Peccato Theologico veniali offenditur Deus. Atqui plus est offendere Deum etiam in minimis, quam offendere creaturas vel numero infinitas in maximis: quia dignitas Dei superans infinitè creaturas omnes communicat peccato Theologico gravitatem incomparabiliter majorem eâ, quæ communicatur à dignitate creata peccato Philosophica. Ergo &c.

Objicies. Sequeretur peccatum veniale Theologicum mereri pœnam æternam in duratione: quia cum peccatum Philosophicum posset semper dari gravius & gravius ideòque merens pœnam diuturniorem in infinitum; nisi peccatum veniale Theologicum mereatur pœnam æternam, dari posset peccatum Philosophicum dignum majori pœna quam esset pœna debita peccato veniali Theologico; cum tamen peccatum majus sit dignum majori pœna.

Respondeo peccatum theologicum veniale mereri pœnam æternam levem, ut probat objectio; quamvis tamen ratione amicitiae postulet ut non ita puniatur in amico.

Respondeo 2. dici posse deberi tantum pœnam finitam in duratione peccato veniali Theologico. Ex quo sequitur aliquod peccatum Philosophicum dignum fore majori pœna quam sit ea quæ debetur alicui veniali Theologico: quia quando peccata sunt diversi ordinis, quantitas pœnæ non debet inferre quantitatem peccati.

COLLEGIUM MASSILIENSE.

1689.

*Instituta fundatisque ære publico apud Massiliam
tribus Lectionibus Theologicis in gratiam Jesuitarum,
trans-*